

Занимательная математика

на хантыйском языке
(сургутский диалект)

Департамент образования и молодежной политики ХМАО – Югры
Обско-угорский институт прикладных исследований и разработок

Г. Л. Нахрачева, А. А. Шиянова

Занимательная математика на хантыйском языке (сургутский диалект)

Ханты-Мансийск
2020

УДК 51
ББК 22.1
3 28

Рецензент: И. М. Молданова

Ответственный редактор: В. Н. Соловар, доктор филологических наук

Занимательная математика на хантыйском языке (сургутский диалект) /
Г.Л. Нахрачева, А.А. Шиянова. Департамент образования и молодежной политики
ХМАО – Югры, БУ «Обско-угорский институт прикладных исследований и
разработок». – Ханты-Мансийск: ООО «Печатный мир г. Ханты-Мансийск»,
2020. – 28 с.

Занимательная математика содержит логические задачи, загадки, ребусы, кроссворды, головоломки, развивает мышление, внимание и память детей. Задания можно использовать на любом этапе урока или внеклассных мероприятиях.

Пособие предназначено для детей младшего школьного возраста.

*Рекомендовано научно-методическим советом
Обско-угорского института прикладных исследований и разработок*

ISBN 978-5-6045403-9-8

© БУ «Обско-угорский институт прикладных
исследований и разработок», 2020
© Нахрачева Г. Л., Шиянова А. А., составление, 2020
© Жеманская Н. А., иллюстрации, 2020
© ООО «Печатный мир г. Ханты-Мансийск», 2020

Ичәк лувсәм! Дорогой друг!

Аңкилув мәхнә,
Атилув мәхнә,
Тэм әтәр аләңнә,
Тэм қаны қәтәлнә
Невремәт мәнләт,
Әшколаҗа сөчләт.
Ныпека вәриләм,
Ныпека қәнчиләм,
Тэм ёяң йәм нөпәт,
Тэм тюньәң йәм сысәт
Әшколанә ёнәлтәлат,
Әшколанә йастәлат.
Вәлтә вәр йәм оләң.
Тәйтә вәр йәм оләң
Мөқәтнә вули,
Мөқәтнә тули.

А. С. Песикова

1. Тэм көлөт лөңта.

Прочти эти слова.

1

эй

2

кат

3

қөлөм

4

ньәлә

5

вәт

6

қут

7

лапәт

8

ньыләх

9

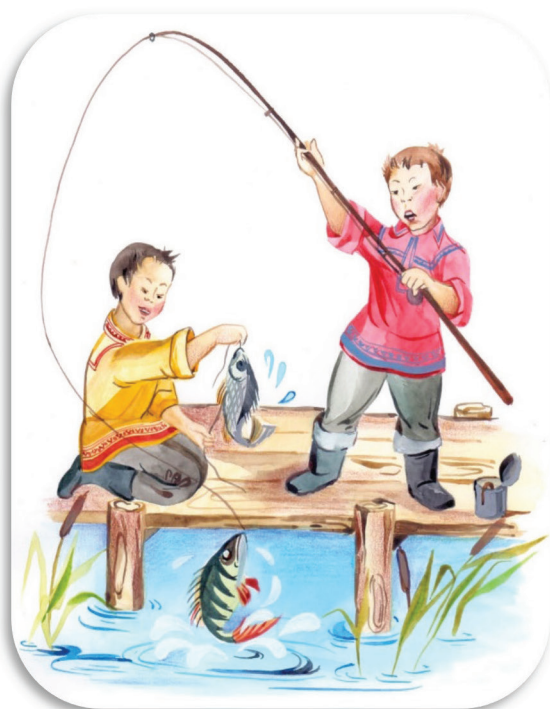
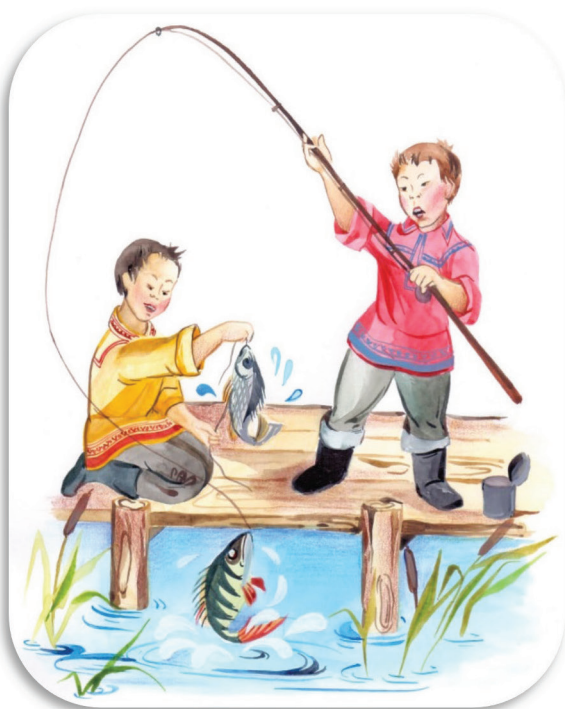
ирйән

10

йән

2. Вәт ар қөрас пос ёйахта.

Найди пять отличий.

**3. Тэм йасәң кат йоҳәна
лөңтылән.**

Прочитай диалог.

– Пәча вёла!	– Здравствуй!
– Пәча вёла!	– Здравствуй!
– Нүң мүкким олхә йәхән?	– Сколько тебе лет?
– Ма ... олхә йәхәм.	– Мне ... лет.
– Нүң мәта уләна
кирехлән?	– Который год тебе
пошел?
– Ма ... уләма кирәхләм.	– Мне уже ... год пошел.

**4. Йаста, мүкким от тэм
қөрән? ✓ посән пәны.**

**Скажи, сколько на рисунке
инструментов? Отметь
значком ✓ верный ответ.**

әй

кат

қөләм

ньәлә

вәт

5. Тэм цифрахэт кёлнэ
қәнчә.

Запиши цифры словами..

1 - _____	6 - _____
2 - _____	7 - _____
3 - _____	8 - _____
4 - _____	9 - _____
5 - _____	10 - _____

6. Мүкким кәтьи мөқ
қөрән? Мүкким тьуть-
күрэк мөқ?

Сколько всего котят
нарисовано? Сколько
цыплят нарисовано?

_____ кәтьи _____ тьутькүрэк мөқ

7. Мулькэмо лөңтэ, йаста, тэм мүйвэли. Числительной нәм өйахта панө йärкәмтэ.

Разгадай загадку. Найди в загадке числительное и подчеркни его.

Мулькемо!

Өйөл ньäвмөл, катхэн қолөнтөлхэн.

8. Задача хэншэ.

Реши задачу.

Қөләм чэвэр вөнтән вällэт. Лөңтэ, мүйкким кät-күйр тäйлэт? Мүйкким мäsхэт? Мүйкким пälэт?

_____ кät-күйр
_____ мäsхэт
_____ пälэт

9. Тэм примерэт вэра.

Реши примеры.

$1 + 3 =$	$8 + 1 =$	$9 - 3 =$
$2 + 6 =$	$10 - 3 =$	$4 + 5 =$
$4 + 1 =$	$2 + 4 =$	$3 + 3 =$
$7 - 2 =$	$5 + 5 =$	$4 + 3 =$

10. Тэм йасэң кат йохэна
лөңтылэн панэ кирэхтэ.

Прочитай диалог по
ролям и переведи его.

- Мүв арит лөй көтам тайэл?
- Эй көтам ват лөй тайэл.
- Кат көтхэннэ мүв арит лөй?
- Кат көтхэннэ йэң лөй.

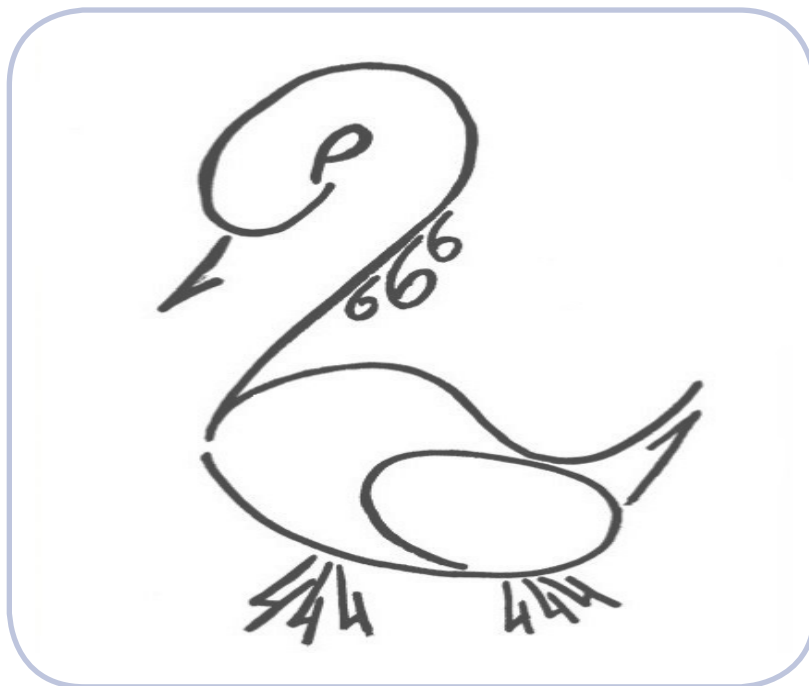
11. Задача вэра.

Реши задачу.

Митри қөләм йэи панэ қөләм өпи тайэл. Мүкким йэисат
сэмйайэн?

12. Қөрән цифра өй-
ақтыла, нөқ қәнчела.

Глядя на рисунок, найди
цифры, запиши их
словами.

13. Примерәт вәра.

Реши примеры.

6	+		=	9
-		+		-
	-		=	
=		=		=
	+		=	8

	-	3	=	6
-		+		-
1	+		=	
=		=		=
	-	8	=	

14. Задача вэра.

Реши задачу.

Ньянь қөләмхә әвәти. Мүкким чөпа тәм ньань әвәти?

15. Ребус вэра.

Разгадай ребус.

10
— К
Э=ä

16. Тэм көлөт лөңтэ.

Прочитай эти слова.

йэң үрөккө ай – 11

қөс үрөккө ай – 21

йэң үрөккө катхэн – 12

қөс үрөккө катхэн – 22

йэң үрөккө қөләм – 13

қөләм йэң – 30

йэң үрөккө ньөлө – 14

ньөлө йэң – 40

йэң үрөккө вят – 15

вят йэң – 50

йэң үрөккө қут – 16

қут йэң – 60

йэң үрөккө лапэт – 17

лапэт йэң – 70

йэң үрөккө ньыләх – 18

ньыләх сот – 80

йэң үрөккө йрйэң – 19

йрсот – 90

қөс – 20

сот – 100

17. Мулькэм лөңтэ, йаста,
тэм мұвәли. Числитель-
ной нәм өйәхта панә йәр-
кәмтә.

Разгадай загадку.

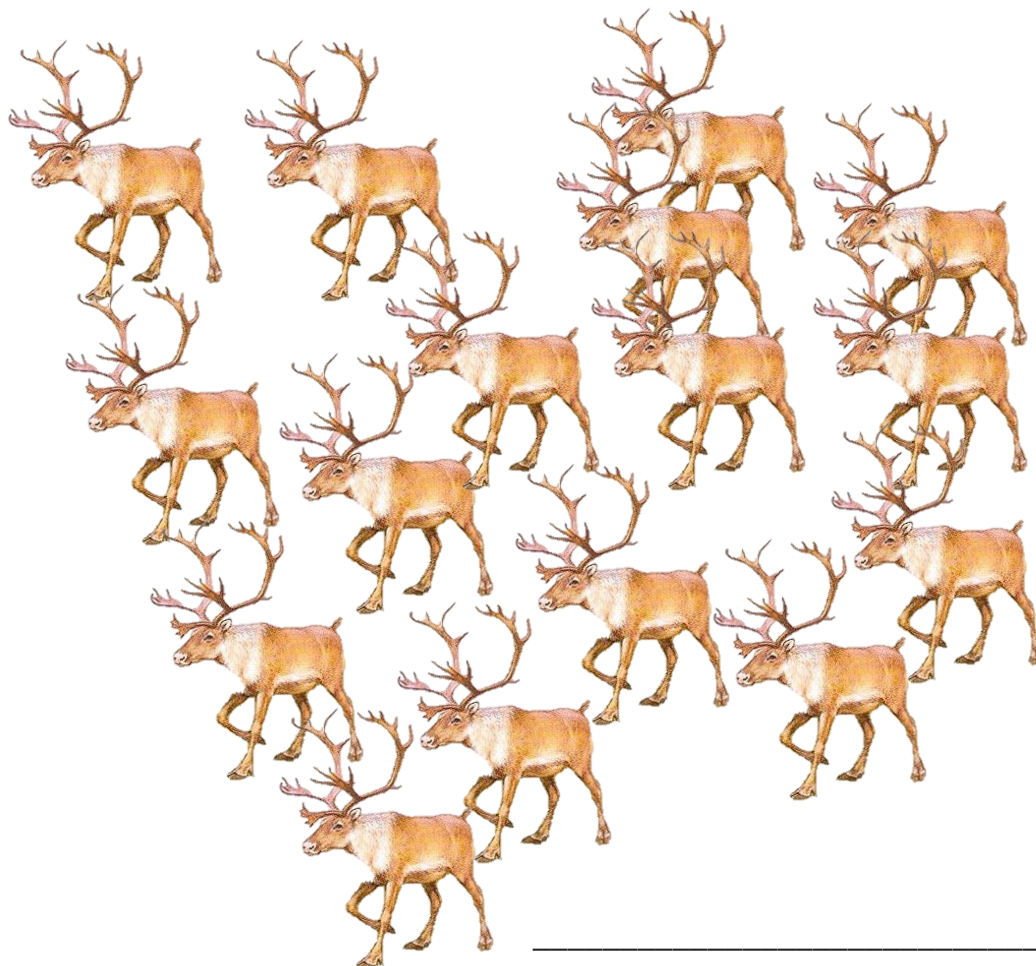
Найди в загадке числи-
тельное и подчеркни его.

Мулькемо!

Вят йәисат-мәнисат әй нөптәсәпәт,
лөвитләл кит қөрасәпәт.

18. Мүкким вэли көрнә,
нөк қәнчә?

Сколько оленей на
картинке? Запиши
словом.

19. Мостә цифра нәм
қәнчә.

Вставь в хантыйскую
загадку нужную цифру.

Мулькемо!

Сот қө _____ кәт.

20. Задача вэра.

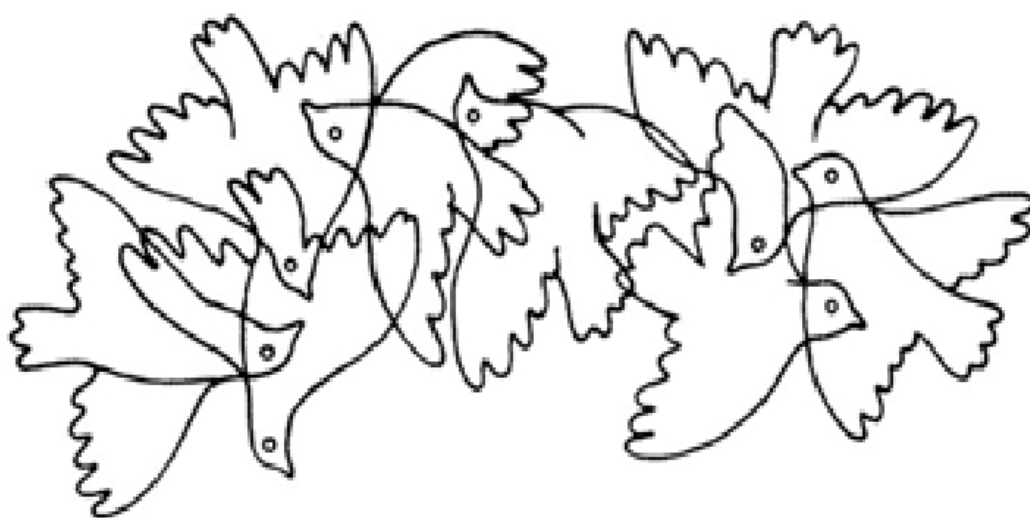
Реши задачу.

Аңки ай ньань хөләмхэ әвөттэх. Мүкким чөпа тэми ай ньань әвөти?

21. Йаста, мүкким қөрән
төхләң войәх?

Сколько птиц на картинке?

22. Мостә цифрахәт
қәнчила.

Впиши недостающие
цифры и математические
знаки.

1) $80 + 20 \dots 100$

2) $40 + \dots = 45$

3) $93 \dots 4 = 89$

4) $70 \dots 15 = 55$

5) $\dots + 9 = 20$

6) $18 - \dots = 15$

23. Мүкким часхә йәх?
Цифра нәм рәхәм
йасәңән чәвнә йаста.

Какое время показывают
эти часы? Покажи каждую
цифру на часах и назови её.

24. Мулькэмо лөңтэ,
йаста, тэм мүвэли. Числи-
тельной нәм өйахта панө
йәркөмтэ.

Разгадай загадку. Найди
в загадке числительное
и подчеркни его.

Мулькемо!

Лапөт вөспи йөх чөп.

25. Әнәлпэ цифра өйахта
панө йәркөмтэ.

Найди большее число в
строчке и подчеркни его.

қөс

ирйән

йән үрөккә қоләм

вәт йән

сот

йән үрөккә вәт

кәт сотхән

йән үрөккә лапөт

әй

ньәлә

қут

йән үрөккә ирйән

қоләм йән

вәт сот

ирсот

вәт йән

йән үрөккә кәтхән

лапөт йән

йән

йән үрөккә ньәлә

26. Задача вэра.

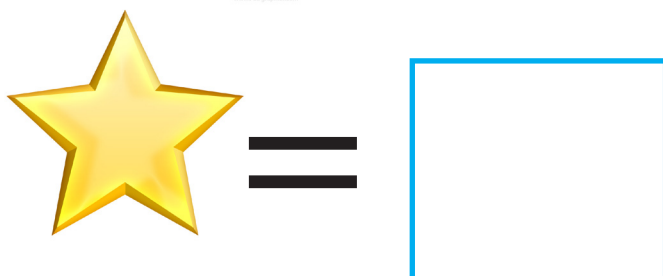
Реши задачу.

Атьем а́вөл сиңка қөләм вәлит пул, авөл пучийа кат вэлихән йүри. Мүкким вәлы атьэм пул?

27. Ребус вэра, цифра нәм қәнче.

Разгадай ребус, запиши цифру.

28. Мулькэмо лөңтэ,
йаста, тэм мүвэли. Числи-
тельной нәм ёйахта панә
йәркәмтэ.

Разгадай загадку. Найди
в загадке числительное и
подчеркни его.

Мулькемо!

Ньәлә ими әй суминтах пәнәт.

29. Тэм числайәт қөлнә
тывәт? Пос: 40 = ньәлә
йән

Как образовались данные
числа? Например: 40 =
четыре десятка

30 = _____

60 = _____

40 = _____

70 = _____

50 = _____

80 = _____

30. Цифрайәт әнәлхә
йәтыл сохыт қәнчила.

Запиши цифры по мере
возрастания.

ирйән, әй, лапәт, кәтхән, вәт, ньыләх, қут, ньәлә,
йән, қөләм

31. Кроссворд вэра.

Пос: $6 + 4 = 10$

Реши кроссворд.

По вертикали:

1) $2 - 1 =$

2) $1 + 2 =$

3) $3 + 3 =$

4) $1 + 4 =$

5) $5 + 3 =$

6) $2 + 5 =$

Х	Қ	А	Н	Ь	Ә	Л	Ә
Й	Ө	С	Э	Ң	Ӧ	Т	С
Э	Л	К	А	Т	О	Н	Л
Ң	Ә	А	Ы	Р	М	Ь	А
О	М	Қ	Н	В	Ң	Ы	П
Ң	В	У	Х	Ӧ	Т	Л	Ә
Ә	А	Т	М	Т	М	Ә	Т
Й	И	Р	Й	Э	Ң	Х	К

По горизонтали:

1) $2 + 2 =$

2) $1 + 1 =$

3) $4 + 5 =$

32. Ай йэтыл сохыт
қәнчила.

Запиши числа по мере
убыванию.

ньәлә йән, йән, вәт йән, қут, қәләм йән, хәт йән,
ньыр сот, лапәт йән.

33. Мулькэмо лөңтэ,
йаста, тэм мүвэли. Числи-
тельной нәм ёйахта панэ
йärкэмтэ.

Разгадай загадку. Найди
в загадке числительное и
подчеркни его.

Мулькемо!

Қотнэ ньэлэ өвпи. Эй өвпия ләңли па
өвпии кем әтли.

34. Вопросәт соҳит йасәң
вәра.

Ответь на вопросы.

Нүн мүкким олхә йәхән? Мәта классән өнәлтәхәллән? Мүкким
ньеврәм нәң класснә өнәлтәхәл? Мүкким урок тэм қәтәл
тәйлән? Мүкким часхә нёқ киллән? Мүкким часхә әшколаха
мәнлән?

35. Примерәт вәрыла
панэ лөңтыла.

Выполни действия и узнай
конечный результат.

36. Пилэң көлэт
ёналтыла.

Соедини цифру со сло-
вом.

ирйэн

14

йэн үрәккә ньәлә

90

ньәлә

40

йэн үрәккә ирйэн

19

ирсот

9

йэн үрәккә ньәлә

4

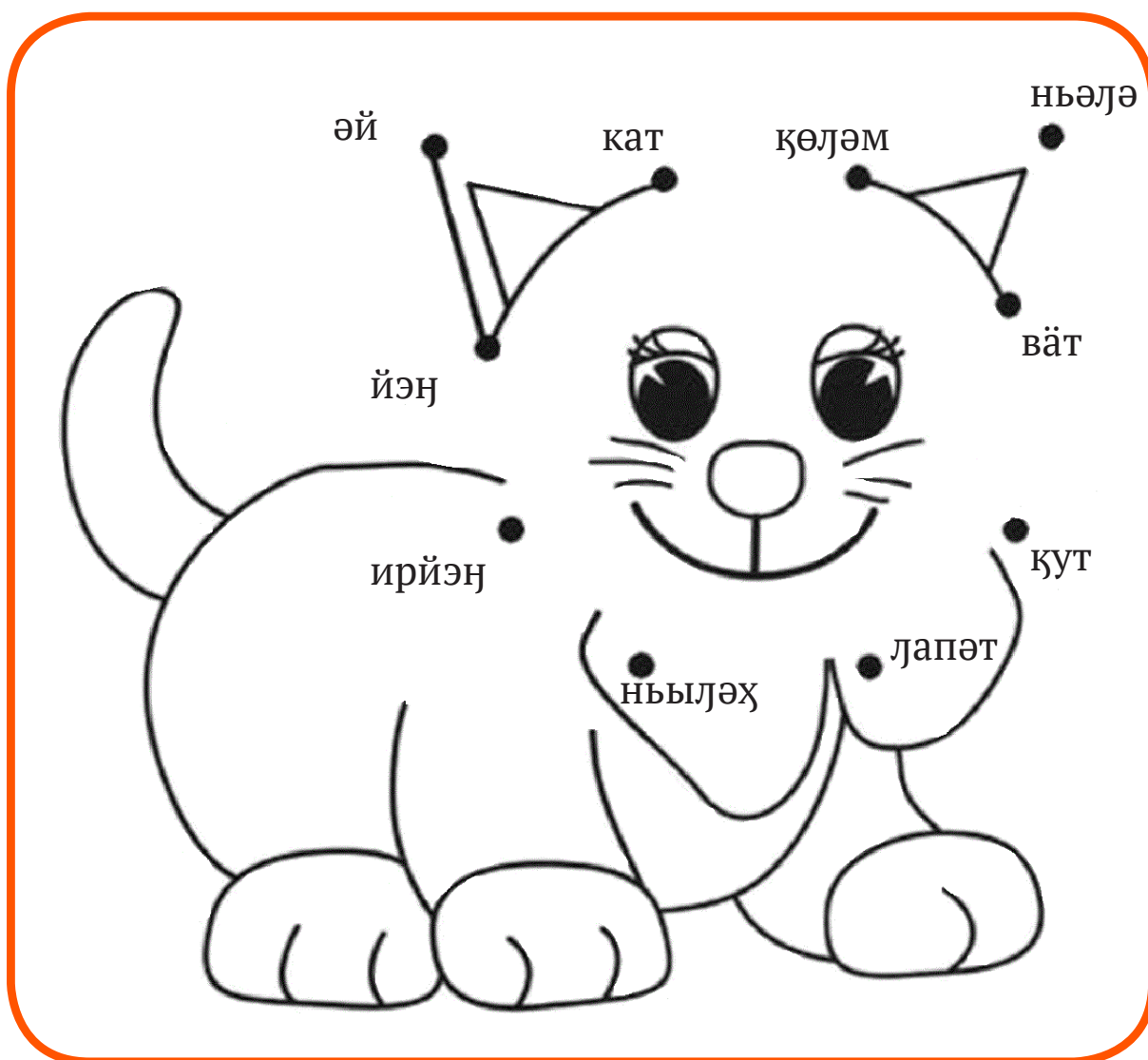
37. Ребус вера.

Разгадай ребус.

100әп

38. Цифрайәт әйкә
қәнчилә.

Соедини цифры по
порядку.

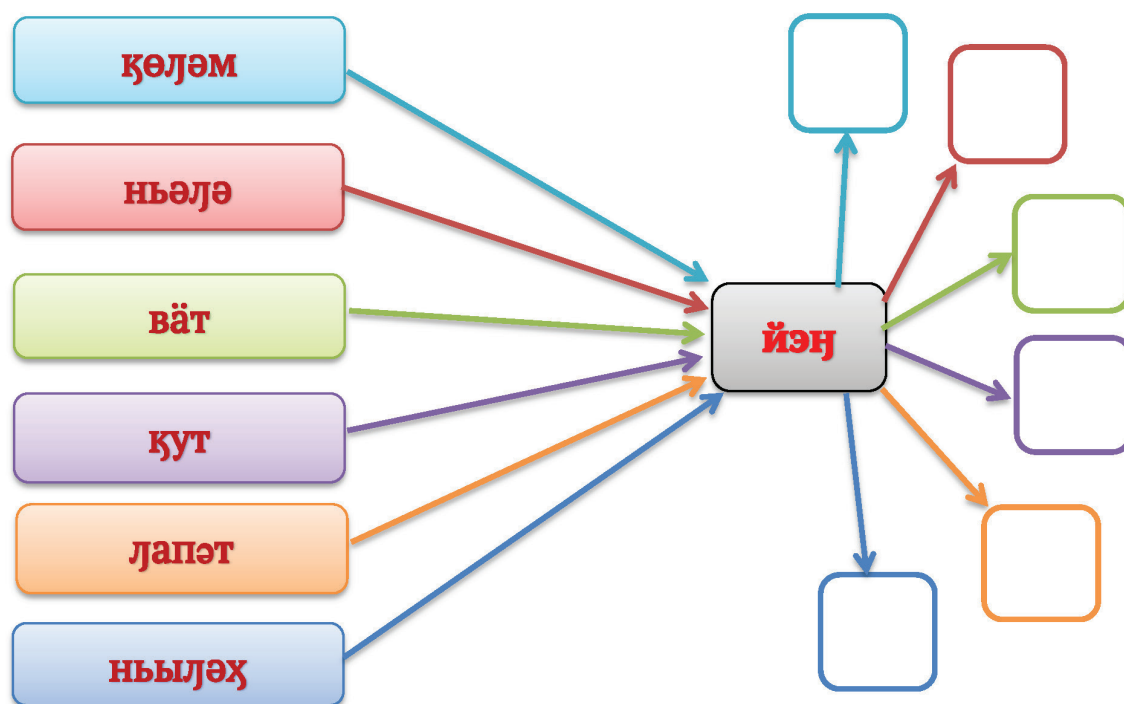
39. Примерәт вәрыла
панә ләңтыла.

Выполни действия и узнай
конечный результат.

40. Мүв қөрасәп циф-
ра нәм қаньахтәминәт.
Қәнцә, мүккимхә йихәт.

Определи, какие цифры
зашифрованы. Запиши
результаты в квадратики.

41. Мулькәмо лөңтә,
йаста, тәммүвәли. Числи-
тельной нәм өйахта панә
йәркәмтә.

Разгадай загадку. Найди
в загадке числительное и
подчеркни его.

Мулькемо!

Қөләм йән икинә сәвәрли, әй икинә
йәвәрли.

42. Задача вэра.

Реши задачу.

Митри 9 а́ксәңәт ёйахтәс, Татьяа 2 а́ксәң чымәлчәк. Мўкким а́ксәң Митри панә Татьяа йа́ха ёйахтәтән?

43. Примерәт цифраҳә қәнчә панә лёңта.

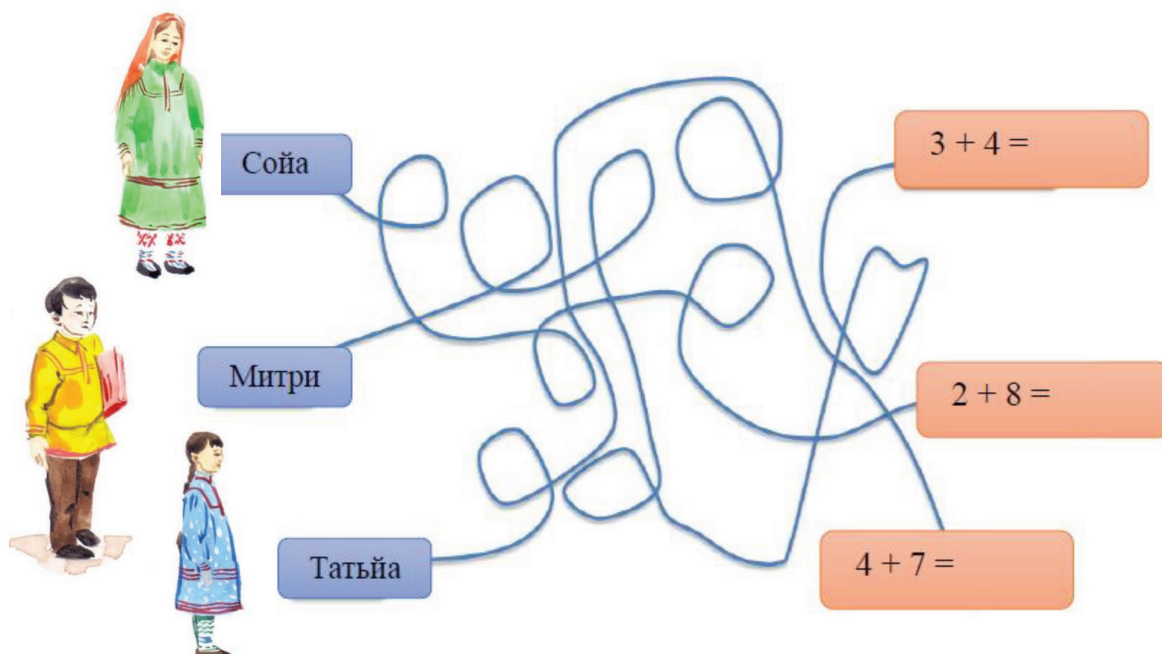
Запиши примеры цифрами и реши их.

Пос: Қөләма пәнли ньәлә, йәл лапәт – $3 + 4 = 7$

- 1) ирйэңа пәнли әйәл – _____
- 2) вәта пәнли әйәл – _____
- 3) катхәна пәнли йән – _____
- 4) лапәты вели катхән – _____
- 5) қуты вели әйәл – _____
- 6) қөсы вели йрйән – _____

44. Сойа, Митри панэ Татъяа мўкким олхэ йих?
Мэта нъаврэм энэлчэк?

Сколько лет Зое, Дмитрию и Татьяне? Кто из них старше?

45. Мулькэмо лёнтэ,
йаста, тэм мўвэли.
Числительной нәм ёйахта
панэ йяркэптэ.

Разгадай загадку. Найди
в загадке числительное и
подчеркни его.

Мулькемо!

Кат икихэн нюл вълта лънклэхэн, лин
кўтыннэ пэвэрт.

46. Примэрэт вэра.

Реши примеры.

$$2+3=$$

$$2-1=$$

$$3+4=$$

$$3-2=$$

$$5+3=$$

$$5-3=$$

$$2+1=$$

$$4-1=$$

47. Мулькэмо лёнтэ,
йааста, тэм мўвэли. Числи-
тельной нәм ёйахта панё
йяркэмтэ.

Разгадай загадку. Найди
в загадке числительное и
подчеркни его.

Мулькемо!

Эй ики қөләм йән павэрт аләммин тайәл.

48. Пиләң көләт өнәлтыла
панә картинка.

Соедини цифру со словом
и раскрась картинку по
номеру.

вәт

1

4

кат

қут

2

5

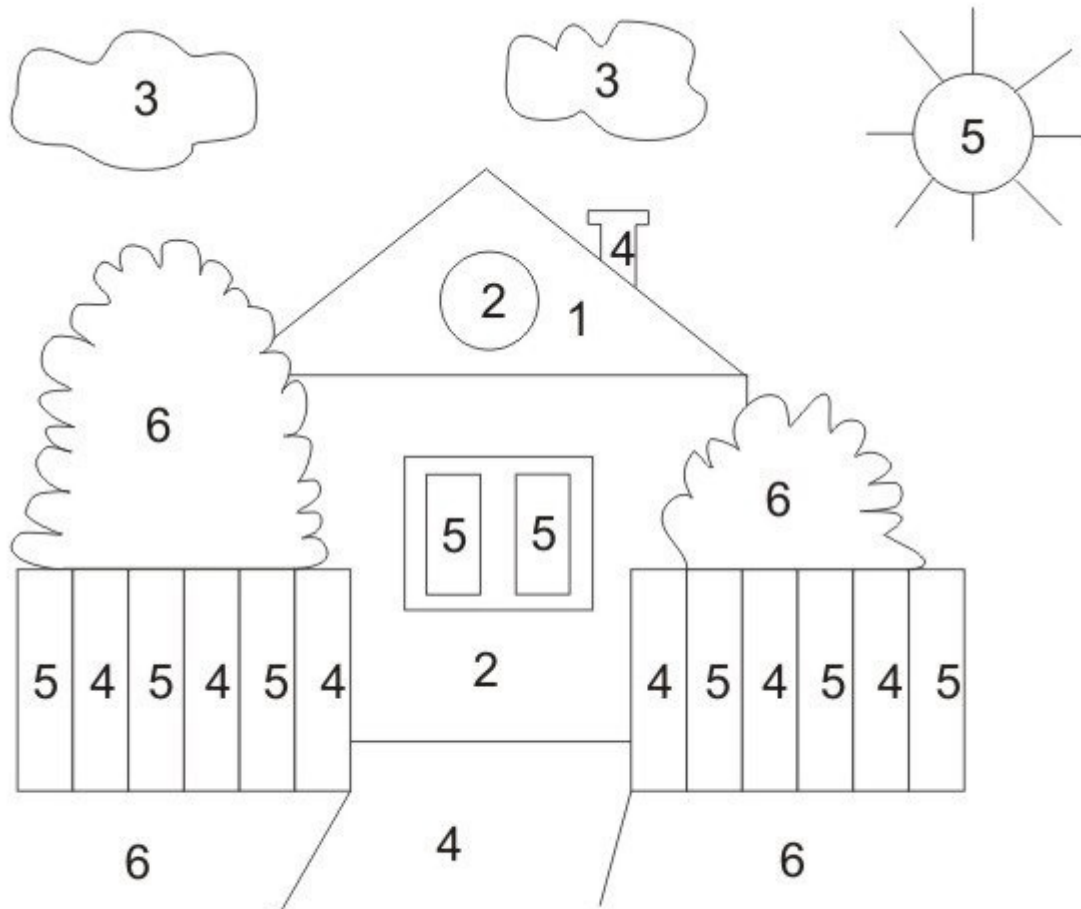
нәәлә

әй

3

6

қөләм

49. Қөрән цифра нәм өй-
ақта, нөқ қәнче.

Глядя на рисунок, найди
цифры, запиши их
словами.

50. Примэрэт вэра.

Реши примеры.

$$2+3=$$

$$5-2=$$

Учебное издание

**Нахрачева Галина Леонидовна
Шиянова Анастасия Антоновна**

**Занимательная математика на хантыйском языке
(сургутский диалект)**

Ответственный редактор:
В. Н. Соловар, доктор филологических наук

Художник Жеманская Н.А.

Подписано в печать 26.11.2020.
Формат 80х60/8. Гарнитура Times New Roman, PT Serif.
Тираж 150 экз. Заказ № 1237 от 26.11.2020.

Отпечатано ООО «Печатный мир г. Ханты-Мансийск»
г. Ханты-Мансийск, ул. Мира, 46.
тел. +7 3467 334991

